

BOEKBESPREKING

VECHT, J. VAN DER & B. H. H. BERGMAN. Studies on the nematode *Radopholus oryzae* (van Breda de Haan) Thorne and its influence on the growth of the rice plant. *Pemberitaan balai besar penelitian pertanian*, Bogor, Indonesia, No 131: 1-82, 1952.

De „mentek“-ziekte van de rijstplant is een op Java en misschien in geheel Z.O.-Azië voorkomende groeistoornis, waarvan de oorzaak nog steeds niet bekend is. De planten blijven schraal en vormen geen of slechts een ijle pluim. Dit gaat gepaard met wortelrot en het voorkomen in de wortels van aaltjes van de soort *Radopholus oryzae* (vroeger ook *Tylenchus oryzae* en *Rotylenchus oryzae* genoemd). VAN BREDA DE HAAN beschouwde in 1902 de aaltjes als de veroorzakers van de ziekte. Latere onderzoekers vonden soms meer aaltjes in goedgroeïende dan in „mentek“-zieke planten en beschouwden de ziekte als een fysiologische groeistoornis, die niet met de aaltjes in verband staat.

De auteurs van dit artikel hebben dit probleem opnieuw aangevat. Zij toonden in hun uitvoerige studie o.m. aan, dat bijna elke rijstplant op Java door de aaltjes aangetast is en dat er vele onkruidwaardplanten zijn. De aaltjes bleken de wortelstelsels actief binnen te dringen en de primaire veroorzakers van het wortelrot te zijn. De aaltjes bleken bij inoculatieproeven tijdelijk een duidelijke groeivertraging en vooral een geringere uitstoeling bij de jonge rijstplanten te veroorzaken. Dit bleek echter bij de genomen proeven in betonnen potten meestal juist gunstig voor de plant te zijn, aangezien de niet-besmette controleplanten zich door overmatige uitstoeling bij het „in de aar“ schieten te ver uitgeput hadden om nog een grote opbrengst te leveren. Of dit ook het geval is in de praktijk, waar de dichte stand van het gewas de uitstoeling reeds beperkt, is de vraag. In elk geval blijkt deze aaltjesaantasting een factor, die door de grote uitstoelingsmogelijkheid van het rijstgewas opgeheven kan worden en die soms nuttig kan zijn. Echte „mentek“-verschijnselen zijn niet opgetreden; zij kunnen echter toch wel in verband staan met de aaltjesaantasting, maar dan in gevallen waar de plant de aaltjesschade niet meer te boven kan komen. Langs deze lijn wordt het onderzoek voortgezet.

Reeds RITZEMA BOS haalt gevallen aan, waar lichte aaltjesaantastingen uiteindelijk soms gunstig kunnen zijn voor de groei van een gewas en ook uit de recente literatuur zijn enkele meldingen bekend.

Het mechanisme waarmee dit gunstige effect bereikt wordt, is echter nergens zo scherp getekend als hier en zal steeds in gedachten moeten worden gehouden zodra inoculatieproeven met aaltjes bij granen, grassen en andere stoelende planten worden verricht.

M. OOSTENBRINK